

Pripajanje kao statusna promjena dioničkog društva

Šaban, Marko

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:836822>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET

Student:

Marko Šaban

DIPLOMSKI RAD

PRIPAJANJE KAO STATUSNA PROMJENA DIONIČKOG DRUŠTVA

Kolegij:

Katedra za trgovačko pravo i pravo društava

Mentor:

prof. dr. sc. Nina Tepeš

Zagreb, veljača 2025.

Izjava o izvornosti

Ja, Marko Šaban, JMBAG: 0066104223, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Marko Šaban v.r.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. STATUSNE PROMJENE.....	3
3. POJAM PRIPAJANJA KAO STATUSNE PROMJENE DIONIČKOG DRUŠTVA	4
4. RAZLOZI ZA PRIPAJANJE	5
5. POSTUPAK PRIPAJANJA.....	6
5.1. Ugovor o pripajanju	7
5.2. Izvješće o pripajanju	9
5.3. Revizija pripajanja	10
5.4. Provjera od strane nadzornog odbora	11
5.5. Odluke glavnih skupština.....	11
5.6. Povećanje temeljnog kapitala	14
5.7. Povjerenik za primanje dionica.....	17
5.8. Sudsko ispitivanje omjera zamjene dionica	18
5.9. Upis pripajanja	20
6. UČINCI PRIPAJANJA.....	22
7. ZAŠTITA VJEROVNIKA.....	24
8. ODGOVORNOST ZA ŠTETU I NAKNADA ŠTETE.....	25
9. ZAKLJUČAK	27
POPIS LITERATURE	28

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada je pripajanje društava kao jedna od statusnih promjena društva koja je moguća u hrvatskom pravnom poretku. Do pripajanja društva dolazi iz različitih razloga, a to su ekonomski, pravni i financijski. Sam proces pripajanja veoma je zahtjevna aktivnost koja zahtijeva veliku pažnju svih uključenih sudionika.

Stoga je u provođenju pripajanja od presudne važnosti analizirati prvenstveno njegovu svrsishodnost. Glavna zadaća pripajanja je stvaranje „dodane vrijednosti“ i za društvo preuzimatelja i za društvo koje se pripaja. Naime, svrha gospodarske aktivnosti dioničkih društava je ostvarenje poslovnih rezultata koji će generirati dobit, a samim time i povećanje vrijednosti dionica. Jedan od načina postizanja navedenog rezultata je i pripajanje dioničkih društava.

U radu se analizira pripajanje kao statusna promjena dioničkog društva. U cilju pružanja uvida u temu, rad će se temeljiti na strukturiranom pristupu, obuhvaćajući različite faze pripajanja i pravne mehanizme koji reguliraju ovu kompleksnu pravnu transformaciju.

U drugom poglavlju, pod naslovom "Statusne promjene," uvodi se pojam statusnih promjena i njihova klasifikacija unutar pravnog okvira. Ovo poglavlje pruža osnovu za razumijevanje različitih oblika transformacija koje mogu zahvatiti dionička društva, uključujući pripajanje, podjelu i preoblikovanje. Treće poglavlje detaljno razmatra "Pojam pripajanja kao statusne promjene dioničkog društva." U ovom dijelu rada, definira se pripajanje, njegovi pravni učinci i postupci koji prethode njegovoj realizaciji. Također, analizira se pravni okvir koji regulira ovu vrstu statusne promjene, uključujući relevantne zakone i propise. Četvrto poglavlje, "Razlozi za pripajanje" istražuje razloge zbog kojih dionička društva odlučuju pristupiti pripajanju. Motivacija može biti ekonomske prirode, poput optimizacije poslovanja, stjecanja tržišne prednosti ili sinergijskih učinaka, kao i strateške, poput pristupa novim tržištima ili tehnologijama. Peto poglavlje fokusira se na objašnjenje samog provođenja pripajanja te se raščlanjuje na ključne etape samog postupka, koje se detaljnije razrađuju u podnaslovima. Prvenstveno "Ugovor o pripajanju" kao ključni dokument u procesu pripajanja. Ovdje se razmatraju osnovni elementi ugovora, njegova struktura i pravni zahtjevi. Nadalje, podnaslovi

"Izvješće o pripajanju", "Revizija pripajanja" i "Provjera od strane nadzornog odbora" detaljno analiziraju postupke koji osiguravaju transparentnost procesa pripajanja. Podnaslov "Odluke glavnih skupština" obrađuje postupak donošenja odluka na glavnim skupštinama dioničkih društava koja sudjeluju u pripajanju te se proučavaju pravila i procedure glasovanja, kao i prava dioničara u procesu pripajanja. Nadalje, "Povećanje temeljnog kapitala" razmatra kontekst pripajanja, pružajući pravni okvir i objašnjenja zašto je ova mjera potrebna i kako se provodi. "Povjerenik za primanje dionica" je institut koja igra ključnu ulogu u osiguravanju pravedne zamjene dionica između društava koja sudjeluju u pripajanju te se analiziraju odgovornosti i ovlasti povjerenika. "Sudsko ispitivanje omjera zamjene dionica" postupak je koji osigurava pravednost i zakonitost zamjene dionica između dioničara društava koja se spajaju. Ovaj dio rada obuhvaća pravne mehanizme i postupke koji osiguravaju zaštitu interesa svih dioničara. "Upis pripajanja" proučava pravne korake potrebne za upis pripajanja u nadležni registar. Ovaj postupak je ključan za pravnu valjanost i priznanje pripajanja. U šestom poglavlju "Učinci pripajanja" analizira se kako pripajanje utječe na dioničko društvo, uključujući promjene u vlasničkoj strukturi, organizaciji i poslovanju. Ovdje se istražuju ekonomski i pravni učinci pripajanja na društvo i njegove dioničare. Sedmo poglavlje "Zaštita vjerovnika" pruža pregled pravnih mehanizama koji osiguravaju da vjerovnici društava uključenih u pripajanje budu adekvatno zaštićeni i da njihova potraživanja budu ispunjena. Osmo poglavlje "Odgovornost za štetu i naknadu štete" analizira pravni temelji za odgovornost i postupke za naknadu štete oštećenim stranama u procesu pripajanja društava. Na kraju, deveto poglavlje "Zaključak" donosi sintezu ključnih nalaza rada, naglašavajući važnost pravilnog vođenja postupka pripajanja kako bi se osigurala pravna sigurnost i zaštita interesa svih uključenih strana.

2. STATUSNE PROMJENE

Statusna promjena dioničkog društva nastaje kada odlukom društva dođe do pravnih promjena nakon kojih se ono više ne može smatrati istim dioničkim društvom. To ne znači nužno da prestaje biti ista pravna osoba. Hoće li to biti ili ne, zavisi od vrste statusne promjene. O tome slobodno odlučuju društva koja sudjeluju u statusnoj promjeni.¹ Statusne promjene su one promjene koje su propisane Zakonom o trgovačkim društvima². Druge promjene dioničkih društava su moguće, ali se ne smatraju statusnim promjenama, već se ubrajaju u druge, često strukturne promjene, koje ne mijenjaju bitna obilježja društva. Na primjer, nije statusna promjena kada društvo koristi svoju imovinu za osnivanje jednog ili dva nova društva, jer je tada riječ o prestrukturiranju imovine osnivanjem novih društava u kojima ima dionice. Takve promjene se ne smatraju statusnim promjenama jer ne mijenjaju suštinska obilježja postojećeg društva.³ Statusne promjene imaju različite posljedice na odnose dioničkog društva prema trećim osobama u vezi s pravima, obvezama i odgovornostima društva, ovisno o vrsti promjene. Zakon o trgovačkim društvima (dalje u tekstu: ZTD) stoga propisuje pripajanje dioničkih društava, spajanje dioničkih društava, podjelu dioničkih društava, preoblikovanje dioničkog društva u drugo društvo te prekogranična pripajanja i spajanja društava. Kada dioničko društvo prestane postojati kao pravna osoba kroz statusnu promjenu nije potrebno provoditi dugotrajan, složen i skup proces likvidacije i osnivanje novog društva. Također nije potrebno prenositi cjelokupnu ili dio imovine putem zasebnih pravnih poslova.⁴

¹ Barbić, J., *Pravo društava, Knjiga druga: Društva kapitala*, Svezak I., 7.izdanje, Zagreb, 2020., str. 1637.

² Zakon o trgovačkim društvima (dalje u tekstu: ZTD), Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/12, 130/23.

³ *Ibid.*, str. 1638.

⁴ *Ibid.*, str. 1639.

3. POJAM PRIPAJANJA KAO STATUSNE PROMJENE DIONIČKOG DRUŠTVA

Pripajanje je statusna promjena u kojoj se jedno ili više dioničkih društava (pripojena društva) pripaja drugome dioničkom društvu (društvo preuzimatelj) bez provođenja postupka likvidacije tako što dioničari pripojenih društava u zamjenu za svoje dionice stječu dionice društva preuzimatelja, a pripojena društva prenose na društvo preuzimatelja svu svoju imovinu univerzalnom sukcesijom, pri čemu se na društvo preuzimatelja *ex lege* prenose i sve obveze pripojenih društava.⁵ Ovaj prijenos imovine obavlja se u zamjenu za dionice društva preuzimatelja, čime se omogućuje kontinuirano poslovanje bez prekida uzrokovanog likvidacijom.⁶

Odredbom članka 512. ZTD-a omogućeno je da se mogu pripojiti i društva kod kojih su donesene odluke o njihovom prestanku jer se pripajanjem odlučuje o nastavku gospodarske djelatnosti društva unutar društva preuzimatelja.⁷ Ako društvo prestaje s radom zbog protoka ugovorenog vremena ili temeljem odluke glavne skupštine, postoji mogućnost da se društvo nastavi s radom sve dok nije započela podjela imovine dioničarima. Odluku o nastavku poslovanja mora donijeti glavna skupština društva, a za valjanost te odluke potrebna je podrška najmanje tri četvrtine glasova temeljnoga kapitala koji su bili prisutni na glavnoj skupštini u trenutku donošenja odluke. Statutom društva može se predvidjeti stroži uvjet, tj. da za donošenje odluke o nastavku poslovanja bude potrebna još veća većina glasova. Uz to, statut može postaviti i dodatne uvjete koje je potrebno ispuniti kako bi odluka bila pravovaljana.⁸

Za provedbu pripajanja valja obaviti određene pravne korake koji prethode pripajanju, a to su: sklopiti ugovor o pripajanju, izraditi i podnijeti izvješća o pripajanju, obaviti reviziju pripajanja, donijeti odluke o ugovoru o pripajanju u glavnim skupštinama dioničkih društava koja sudjeluju u pripajanju i podnijeti prijavu za upis u sudski registar.⁹

⁵ Petrović, S., *Pripajanje dioničkih društava i druge koncentracije u pravu društava*, Doktorska disertacija, Zagreb, 1998., str. 67.

⁶ Čl. 512. st. 1. ZTD-a.

⁷ Barbić, J., *op.cit.* (bilj. 1), str. 1642.

⁸ Čl. 384. st.1. ZTD-a.

⁹ Barbić, J., *op.cit.* (bilj. 1), str. 1641.

4. RAZLOZI ZA PRIPAJANJE

Razlozi za pripajanje trgovačkih društava mogu biti raznoliki i strateški važni za poslovanje. Ponajprije, pripajanje omogućava gospodarsko jačanje društva, što se očituje kroz povećanje njegovih poslovnih kapaciteta, resursa i utjecaja na tržištu. S povećanim udjelom na tržištu, društvo postaje konkurentnije i sposobnije nositi se s izazovima koje donosi tržišna dinamika. Drugi razlog je proširenje proizvodnih linija. Pripajanje omogućava tvrtki da diversificira svoj poslovni portfelj, čime se smanjuje ovisnost o jednom proizvodu ili usluzi. To može dovesti do većeg prihoda i stabilnosti poslovanja. Treći značajan razlog je potencijalan pristup novim financijskim sredstvima. Kada se društvo pripoji društvu koje ima rezerve likvidnih sredstava i nije opterećeno dugovima, društvo preuzimatelj može lakše financirati nove projekte, istraživanje i razvoj, kao i proširiti poslovanje. Pripajanje također može dati dobar prinos na investicije. To znači da društvo može steći vrijednu imovinu, tehnologiju ili tržišni udio po povoljnoj cijeni, čime se povećava povrat na investicije. U nekim slučajevima, pripajanje može poboljšati tržišnu cijenu dionica. Ako investitori prepoznaju da će spajanje donijeti sinergijske koristi i povećati profitabilnost, cijena dionica može porasti, što dodatno povećava vrijednost za dioničare. Zaključno, razlozi za pripajanje trgovačkih društava omogućuju ostvarenje strateških ciljeva kao što su jačanje tržišne pozicije, diversifikacija proizvodnih linija, poboljšanje financijske situacije, ostvarivanje povoljnih investicija i povećanje tržišne vrijednosti dionica. Svaki od ovih razloga pridonosi dugoročnom uspjehu i održivosti poslovanja.¹⁰

Osnovni razlozi na strani preuzimatelja uključuju:

- Postizanje sinergije i ekonomije obujma, odnosno smanjenje operativnih troškova
- Stjecanje prava na korištenje proizvoda i usluga u vlasništvu društva koje se preuzima
- Stabilizacija prihoda i diversifikacija rizika razvojem novih proizvoda i usluga
- Smanjenje troškova kroz postizanje ekonomije obujma u distribuciji pripajanjem kupca ili dobavljača
- Stjecanje imovine koja je u društvu koje se pripaja neiskorištena ili podcijenjena

¹⁰ Novak, B., Spajanja i preuzimanja trgovačkih društava, Ekonomski vjesnik br. 1 i 2, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/294906> (8. srpnja.2024.).

- Stjecanje razvijenog marketinga ili istraživačkog odjela društva koje se pripaja
- Ulazak na nova tržišta gdje društvo koje se pripaja ima razvijenu distribucijsku mrežu
- Povećanje proizvodnih kapaciteta
- Iskorištavanje eventualnih problema u društvu koje se pripaja, poput razilaženja partnera kojima je potreban novac za isplatu jednog ili više njih
- Stjecanje patenata, licenci, prava korištenja ili druge nematerijalne imovine.¹¹

Najčešći razlozi društva koje će se pripojiti su:

- Dokapitalizacija: društvu je potrebna financijska injekcija za prelazak poslovanja na novu razinu ili za sprečavanje stečaja
- Raspad partnerstva: dolazi do razilaženja partnera te je potreban novac za isplatu jednog ili više njih
- Loš menadžment: dolazi do pripajanja društva zbog lošeg upravljanja
- Nove poslovne ideje: društvo je spremno za nove poslovne prilike i ideje
- Neadekvatnost distribucijskih kanala koje je izrazito skupo izgraditi¹²

5. POSTUPAK PRIPAJANJA

Da bi se uspješno provelo pripajanje dioničkih društava, potrebno je slijediti sve korake koje detaljno propisuje ZTD. Prvenstveno je potrebno da uprave društava koja sudjeluju u pripajanju (pripojeno društvo i društvo preuzimatelj) sklope ugovor o pripajanju te da svaka uprava društva zajednički ili odvojeno sastavi izvješće o pripajanju. Ujedno je potrebno da jedan ili više revizora iz svakog dioničkog društva koje sudjeluje u pripajanju obvezno pregleda ugovor o pripajanju. Ugovor o pripajanju mora biti odobren od glavnih skupština svih dioničkih društava koja sudjeluju u postupku pripajanja kako bi bio valjan. Na kraju, pripajanje se mora upisati u sudski registar da bi pravni učinci ove statusne promjene mogli stupiti na snagu.

¹¹ Frankel, M., *Mergers and Acquisitions Basics: The Key Steps of Acquisitions, Divestitures*, John Wiley&Sons, 2005. str. 52-58.

¹² *Ibid*, str. 67-82.

5.1. Ugovor o pripajanju

Sukladno čl. 513. st. 1. ZTD, uprave, odnosno izvršni direktori društava koja sudjeluju u pripajanju sklapaju ugovor o pripajanju. Obzirom da je ZTD-om izričito propisano da to čine uprave tih društava nije moguće da društva pri sklapanju ugovora o pripajanju zastupa neko drugi.¹³ Zakon propisuje da se taj ugovor mora sklopiti u obliku javnobilježničkog akta.¹⁴ Ta ovlast uprave izvire iz njene opće nadležnosti da vodi poslove društva i da zastupa društvo. Slijedom toga, uprava obavlja pojedine radnje u svezi pripajanja onako kako je to određeno zakonom i statutom društva.¹⁵

Primijeni li se na pripajanje osnovno pravilo da uprava nije vezana uputama glavne skupštine društva, pa ni uputama većinskog dioničara, valjalo bi smatrati da dioničari ne mogu utjecati na odluku uprave o donošenju odluke o sklapanju ugovora o pripajanju. Na dva načina glavna se skupština ipak može baviti sklapanjem ugovora o pripajanju odnosno iskazati svoj stav o tome. Do toga dolazi izravno ako uprava tako zatraži od glavne skupštine, a posrednije prilikom rasprave na glavnoj skupštini i donošenja odluke o davanju razrješnice članovima uprave.¹⁶ Zakonom je propisan obvezatni minimalni sadržaj ugovora o pripajanju. Uprave, odnosno izvršni direktori društava koja sudjeluju u pripajanju sklapaju ugovor o pripajanju. Taj ugovor mora sadržavati sljedeće podatke: tvrtke i sjedišta društva koja sudjeluju u pripajanju; sporazum o prijenosu imovine svakoga društva koje se pripaja u zamjenu za dionice društva preuzimatelja; omjer zamjene dionica, a ako je to potrebno i visinu doplate u novcu; visinu novčanih doplata te odredbu da će te novčane doplate platiti društvo preuzimatelj ili tvrtku, odnosno ime i prezime druge osobe koja će te iznose platiti; pojedinosti o prijenosu dionica društva preuzimatelja; vrijeme od kada te dionice daju pravo na sudjelovanje u dobiti društva i sve pojedinosti glede toga prava; vrijeme od kada radnje pripojenoga društva vrijede kao da su poduzete za račun društva preuzimatelja; prava koja društvo preuzimatelj daje svakome pojedinome dioničaru, kao i imateljima vrijednosnih papira pripojenoga društva; svaku posebnu pogodnost koja se daje nekome članu uprave, odnosno izvršnom direktoru ili članu

¹³ Barbić, J., *Statusne promjene dioničkih društava- pripajanje i spajanje*, Pravo i porezi, Br. 9., rujna 2004.

¹⁴ Čl. 518. ZTD-a.

¹⁵ Čl. 241. ZTD-a.

¹⁶ Sokol, S., *Statusne promjene trgovačkih društava*, Narodne novine, Zagreb, 2007., str. 298.

nadzornog, odnosno upravnog odbora društva koja sudjeluju u pripajanju ili revizoru pripajanja.¹⁷

Nema li ugovor sve tražene sastojke, sud pripajanje ne bi mogao upisati u sudski registar. Međutim, ako se to ipak dogodi, pripajanje će biti valjano ako u tom trenutku nedostaci u postupku pripajanja više ne utječu na njegovu valjanost. Kad uprave sklope ugovor o pripajanju, on još ne postaje valjan, jer su za to potrebne odluke glavnih skupština društva preuzimatelja i pripojenoga društva. No, čini se da ugovor ipak proizvodi neke pravne učinke već činom sklapanja. Njime se uprave dvaju društava međusobno obvezuju da će se brinuti da ugovor dobije suglasnost glavnih skupština društva.¹⁸

Ugovor o pripajanju detaljno opisuje sve aspekte prijenosa imovine pripojenog društva na društvo preuzimatelja. Ključni element ovog ugovora je sporazum prema kojem se sva imovina prenosi sa pripojenog društva na društvo preuzimatelja. Ovaj prijenos imovine se vrši u zamjenu za dionice društva preuzimatelja, koje će biti izdane dioničarima pripojenog društva. U ugovoru se opisuje ukupna imovina pripojenoga društva, utvrđuje se njezina vrijednost i način prijenosa. Kako bi se osigurala točna procjena vrijednosti stvari i prava, u ugovoru o pripajanju može se unaprijed definirati način na koji će se ta procjena obaviti. Konkretno, u ugovoru se može odrediti koji će organ biti nadležan za provođenje procjene ili se mogu uspostaviti specifične smjernice i postupci za imenovanje odgovorne strane za procjenu. To znači da ugovorne strane mogu dogovoriti imenovanje nadležnog organa istog. Dio imovine pripojenog društva u stvarima i pravima u ugovoru se opisuje i navodi se njihova procijenjena vrijednost, a prenosi se na preuzimatelja na način koji je primjeren pojedinom obliku. Prvu radnju u postupku pripajanja društava poduzimaju uprave društava zaključivanjem ugovora o pripajanju i sastavljanjem izvješća o pripajanju. Ugovor o pripajanju da bi postao valjan mora biti odobren od glavnih skupština svih društava koja sudjeluju u pripajanju, te mora biti dostavljen, odnosno predan u sudski registar prije sazivanja glavne skupštine koja će odlučiti o njegovom odobrenju.¹⁹ Kada se pripaja više društava, važno je da se u ugovoru o pripajanju jasno urede pitanja koja se odnose na društva čije dionice ne drži društvo preuzimatelj. Ovo je

¹⁷ Čl.513. st. 2. ZTD-a.

¹⁸ Petrović, S., *op.cit.* (bilj. 2), str. 181-187.

¹⁹ Maurović, Lj. , *Pripajanje dioničkih društava kao statusna promjena*, Hrvatska pravna revija, Godina II., veljača 2002., str. 81-82.

potrebno kako bi se osiguralo da svi aspekti pripajanja budu pravilno obuhvaćeni i da se ne zanemare specifičnosti koje se odnose na svako društvo koje je uključeno u postupak pripajanja.²⁰

5.2. Izvješće o pripajanju

Uprava, odnosno izvršni direktori svakog društva koje je uključeno u proces pripajanja, dužni su izraditi opsežno pisano izvješće. Izvješće treba sadržavati detaljnu analizu svih pravnih aspekata ugovora, kao i sve relevantne ekonomske pokazatelje koji podržavaju predloženi omjer zamjene dionica i visine doplata u novcu.²¹

U izvješću je potrebno navesti kriterije korištene za procjenu imovine društva, koji su temelj za određivanje omjera zamjene dionica. Također, izvješće mora sadržavati upozorenja o posebnim teškoćama koje su se pojavile prilikom procjene vrijednosti društva. Ovi kriteriji i poteškoće trebaju biti detaljno objašnjeni kako bi se osigurala transparentnost i pravna sigurnost cijelog postupka.²² Također ZTD navodi u članku 514. st. 3. da „Uprave, odnosno izvršni direktori obaju društava mogu sastaviti i zajedničko izvješće.“²³ Prilikom izrade izvješća, potrebno je postupati s velikom pažnjom i preciznošću. Izvješće mora prikazivati stvarno stanje utvrđeno primjenom pažnje urednog i savjesnog gospodarstvenika. Bitno je da izvješće odražava objektivnu analizu i ocjenu, u skladu s profesionalnim standardima i pravnim normama koje uređuju poslovanje i financijsko izvještavanje.²⁴

Uprava, odnosno izvršni direktori svakog društva koje sudjeluje u pripajanju, obvezni su obavijestiti glavnu skupštinu svog društva o svim značajnim promjenama u vrijednosti imovine i obveza koje su nastale u razdoblju od dana sastavljanja ugovora o pripajanju do dana održavanja glavne skupštine koja će odlučivati o tom ugovoru. Osim toga, uprava, odnosno izvršni direktori, moraju bez odgađanja po saznanju o nastanku tih promjena, obavijestiti

²⁰ Barbić J., *op.cit.* (bilj. 1), str. 1644.

²¹ Čl. 514. st.1. ZTD-a.

²² Čl. 514. st.2. ZTD-a.

²³ Čl.514. st.3. ZTD-a.

²⁴ Barbić J., *op.cit.* (bilj. 1), str 1647.

uprave, odnosno izvršne direktore drugih društava uključenih u pripajanje. Time se omogućuje da i te uprave pravovremeno izvijeste glavne skupštine svojih društava o navedenim promjenama. Takva obavijest osigurava da svi sudionici budu potpuno informirani i da proces pripajanja bude proveden transparentno i u skladu s pravnim zahtjevima iz ZTD-a.²⁵

Izvješće ne moraju potpisati svi članovi uprave ili izvršni direktori, već samo oni koji su ovlašteni zastupati društvo. Time se osigurava da izvješće ima pravnu snagu i da su ispunjeni svi zakonski uvjeti za njegovo potpisivanje. Na taj način, izvješće koje je potpisano od strane ovlaštenih zastupnika društva ima istu pravnu valjanost kao i da su ga potpisali svi članovi uprave ili izvršni direktori.²⁶

5.3. Revizija pripajanja

Odredbom članka 515. ZTD propisano je da jedan ili više revizora moraju pregledati ugovor o pripajanju za svako društvo koje sudjeluje u procesu pripajanja, a njih na prijedlog nadzornog odnosno upravnog odbora društva imenuje trgovački sud na čijem području se nalazi sjedište društva za koje provode pregled.²⁷

Revizori pripajanja dužni su sastaviti pisano izvješće o provedenoj reviziji. Moguće je također izraditi i zajedničko izvješće. U izvješću se mora donijeti zaključak s izjavom o tome je li predloženi omjer zamjene dionica primjeren. U tom kontekstu, izvješće mora uključivati sljedeće: koje su metode korištene za određivanje omjera zamjene dionica, razloge zbog kojih je primjena tih metoda opravdana, te do kojeg bi omjera zamjene dionica došlo primjenom različitih metoda, ukoliko su one korištene.

Nadalje, izvješće treba obuhvatiti i značaj pridodan pojedinim metodama u određivanju predloženog omjera zamjene dionica i vrijednosti na kojoj se taj omjer temelji, kao i posebne teškoće koje su se pojavile prilikom procjene društava. Sukladno odredbi članka 515. stavak 3.

²⁵ Čl. 514. st. 4. ZTD-a.

²⁶ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str 1648.

²⁷ Čl. 515. ZTD-a.

točka 3. u izvješću ne treba navoditi činjenice čije bi objavljivanje moglo prouzročiti značajnu štetu nekome od društava koje sudjeluju u pripajanju ili društvima koja su s njima povezana.²⁸

Revizija pripajanja nije potrebna ako društvo preuzimatelj drži dionice na koje otpada najmanje devet desetina temeljnoga kapitala društva koje se pripaja i u slučaju kada sve dionice društva koje se pripaja drži društvo preuzimatelj.²⁹ Ako svi imatelji dionica koje imaju pravo glasa u svim društvima koja su uključena u proces pripajanja daju izričitu izjavu o odricanju od revizije pripajanja, tada nije potrebno provesti takvu reviziju.³⁰

5.4. Provjera od strane nadzornog odbora

Nadzorni ili upravni odbor svakog društva koje sudjeluje u procesu pripajanja obvezan je detaljno provjeriti planirano pripajanje na temelju izvještaja uprave odnosno izvršnih direktora o pripajanju, kao i izvještaja revizora pripajanja. Nakon provjere, taj odbor treba sastaviti pisano izvješće koje će sadržavati analizu i ocjenu predloženog pripajanja.³¹

Ako svi imatelji dionica svih društava koja su uključena u proces pripajanja daju izričitu izjavu putem javnobilježničke isprave kojom se odriču prava na izvješće nadzornog odnosno upravnog odbora, tada nije potrebno sastavljati to pisano izvješće.³²

5.5. Odluke glavnih skupština

Glavne skupštine svih društava koja sudjeluju u pripajanju moraju odobriti ugovor o pripajanju, što je nužan uvjet za njegovu valjanost.³³

Iako glavne skupštine obično donose odluke o već zaključenom ugovoru, uprave ili izvršni direktori mogu prihvatiti i prijedlog ugovora, pri čemu se odlučuje o nacrtu ugovora. Nakon odobrenja od strane glavnih skupština, uprave ili direktori sklapaju ugovor u ime društva. U

²⁸ Čl. 515. ZTD-a.

²⁹ Čl. 531. ZTD-a.

³⁰ Čl. 515. st. 5. ZTD-a.

³¹ Čl. 515a. st. 1. ZTD-a.

³² Čl. 515a. st. 2. ZTD-a.

³³ Čl. 516. ZTD-a.

tom procesu, ne smiju odstupiti od odobrenog nacрта jer nisu ovlaštena za promjene bez odobrenja glavnih skupština.³⁴

Odluka kojom glavna skupština daje odobrenje donosi se glasovima koji predstavljaju najmanje tri četvrtine temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini društva pri donošenju odluke. Statutom se može propisati potrebna za većom većinom glasova, kao i ispunjenje dodatnih uvjeta. Ako postoje različiti rodovi dionica, za odluku glavne skupštine potrebna je suglasnost dioničara svakog roda dionica. Dioničari svakog roda dionica donose posebnu odluku o suglasnosti, za koju je također potrebno tri četvrtine temeljnog kapitala dioničara svakog roda dionica, osim ako statutom nije propisano da je potrebna veća većina i/ili ispunjenje dodatnih uvjeta.³⁵

Odredba članka 531. ZTD-a predviđa se pripajanje u posebnim slučajevima tj. ako društvo preuzimatelj drži dionice na koje otpada najmanje devet desetina temeljnog kapitala pripojenog društva, za pripajanje se ne traži odobrenje glavne skupštine društva preuzimatelja, osim ako dioničari toga društva čiji udjeli zajedno dosižu najmanje dvadeseti dio temeljnog kapitala zahtijevaju da se sazove glavna skupština, koja treba odlučiti o davanju odobrenja za pripajanje. U slučaju da se ne zahtijeva održavanje glavne skupštine, uprava ili izvršni direktori društva preuzimatelja moraju najmanje mjesec dana prije održavanja glavne skupštine pripojenog društva, koja će odlučivati o davanju suglasnosti na ugovor o pripajanju, omogućiti dioničarima ostvarenje njihovih prava.³⁶ To uključuje pravo dioničara na uvid, u poslovnim prostorijama društva, u različite isprave koje su relevantne za postupak pripajanja. Neke od njih su: ugovor o pripajanju, godišnja financijska izvješća, a ako ih je društvo dužno izraditi i izvješća o stanju društava koja sudjeluju u pripajanju za posljednje tri poslovne godine, izvješća uprava odnosno izvršnih direktora društava koje sudjeluju u pripajanju, izvješća nadzornih odnosno upravnih odbora i izvješća o reviziji (ako se revizija morala provoditi).³⁷

Ugovor o pripajanju potrebno je dostaviti registarskom sudu prije nego što se sazove glavna skupština koja će odlučivati o odobrenju tog ugovora. Društvo mora objaviti da je ugovor o pripajanju predan u sudski registar, osim u slučaju kada je od trenutka saziva glavne skupštine

³⁴ Barbić, J. *op.cit* (bilj. 1), str. 1650.

³⁵ Čl. 516, st. 2., st.3. ZTD-a.

³⁶ Čl. 531. st. 2. ZTD -a.

³⁷ Čl. 517. ZTD-a.

pa sve do njezinog zaključenja ugovor o pripajanju dostupan na internetskoj stranici društva, s mogućnošću preuzimanja bez naknade. U pozivu na glavnu skupštinu potrebno je dioničare obavijestiti o njihovom pravu na uvid u relevantne isprave. Ako je ugovor o pripajanju objavljen na internetskoj stranici društva, dioničari u pozivu moraju biti obaviješteni da je taj ugovor dostupan na internetskoj stranici društva te da ga mogu preuzeti bez ikakve naknade.³⁸

Valja napomenuti kako je na zahtjev svakog dioničara, društvo dužno bez odgađanja besplatno pružiti prijepis ili presliku traženih isprava. Ako je dioničar dao suglasnost da mu društvo šalje informacije elektroničkim putem, isprave se mogu dostaviti i putem elektroničke pošte.³⁹ Za vrijeme trajanja glavne skupštine svakog društva, mora se omogućiti uvid u te isprave. Uprava, odnosno izvršni direktori, moraju na početku rasprave usmeno obrazložiti ugovor o pripajanju, koji se prilaže zapisniku kao prilog.⁴⁰

Svakom dioničaru, na njegov zahtjev tijekom glavne skupštine koja odlučuje o pripajanju, treba pružiti informacije o svim relevantnim činjenicama vezanim za druga društva koja sudjeluju u pripajanju, a koje su bitne za to pripajanje.⁴¹ Odredbom članka 529. ZTD tužba za pobijanje odluke glavne skupštine o pripajanju ili tužba za utvrđenje njene ništetnosti može se podići samo u roku od 30 dana od donošenja odluke.⁴² Ova vremenska ograničenja imaju za cilj osigurati pravnu sigurnost i stabilnost u poslovanju društava koja sudjeluju u pripajanju.⁴³

Nakon što pravne posljedice pripajanja stupe na snagu, osoba koja je izvan prekluzivnog roka, više nema pravo pobijati odluku glavne skupštine o pripajanju niti zahtijevati utvrđenje njezine ništetnosti, i dalje može podnijeti zahtjev za naknadu štete. Taj zahtjev za naknadu štete uvijek se podnosi protiv društva preuzimatelja.⁴⁴

Time se osigurava da oštećene strane imaju pravnu mogućnost traženja odštete za eventualne gubitke ili štetu prouzročenu procesom pripajanja, čak i kada je pravo na pobijanje odluke glavne skupštine isteklo. Ova odredba omogućava dodatnu zaštitu interesa dioničara i drugih zainteresiranih strana, pružajući im pravnu mogućnost da traže odštetu u slučaju da je

³⁸ Čl. 517. st.1. ZTD-a.

³⁹ Čl. 517. st.4. ZTD-a.

⁴⁰ Čl. 517. st.5. ZTD-a.

⁴¹ Čl. 517. st.7. ZTD-a.

⁴² Čl. 529. ZTD-a

⁴³ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1653.

⁴⁴ Čl. 530. st. 2. ZTD-a.

pripajanje prouzročilo štetne posljedice. Nedostaci u postupku pripajanja ne utječu na valjanost pripajanja ako je ono upisano u sudski registar trgovačkog suda na području gdje je sjedište društva preuzimatelja.⁴⁵

Odluka glavne skupštine kojom se odobrava ugovor o pripajanju ne može se pobijati na osnovu tvrdnje da je omjer zamjene udjela ili iznos novčanih doplata neadekvatno utvrđen, niti zbog toga što nisu pružene odgovarajuće informacije o omjeru zamjene udjela ili iznosima novčanih doplata. U slučaju da je omjer zamjene udjela nepravedno nizak, sud može, na osnovu podnesenog zahtjeva, odrediti isplatu dodatnih doplata. Te dodatne doplate ne smiju prelaziti desetinu nominalne vrijednosti dodijeljenih udjela.⁴⁶

Nakon što glavna skupština donese odluku kojom odobrava ugovor o pripajanju, uprava je dužna provesti pripajanje u skladu s tom odlukom i odredbama ugovora. Ta zadaća uprave proizlazi iz njene opće dužnosti da izvršava odluke koje glavna skupština donese u okviru svoje nadležnosti. Ako iz bilo kojeg razloga ne želi provesti pripajanje, primjerice zato što naknadno utvrdi da ono za društvo ne bi bilo korisno, glavna bi skupština morala donijeti novu odluku, kojom se prvotna odluka ukida.⁴⁷

5.6. Povećanje temeljnog kapitala

Društvo preuzimatelj ne smije povećati temeljni kapital da bi provelo pripajanje utoliko, ukoliko drži dionice društva koje se pripaja, ukoliko društvo koje se pripaja drži vlastite dionice, te ukoliko društvo koje se pripaja drži dionice društva preuzimatelja za koje nije u punom iznosu uplaćen iznos za koji su izdane, a koji je trebalo uplatiti.⁴⁸ Također, ZTD upućuje da društvo preuzimatelj ne mora povećati temeljni kapital utoliko, ukoliko drži vlastite dionice, ukoliko društvo koje se pripaja drži dionice društva preuzimatelja za koje je u punom iznosu plaćen iznos za koji su izdane, ukoliko sve dionice svih društava koja sudjeluju u pripajanju drži ista osoba ili ukoliko iste osobe drže dionice u istom omjeru u svim društvima koja

⁴⁵ Čl. 530. ZTD-a.

⁴⁶ Čl. 547. st.1. ZTD-a.

⁴⁷ Petrović, S., J., *op.cit.* (bilj. 2), str. 199.

⁴⁸ Čl. 520. st.1. ZTD-a.

sudjeluju u pripajanju, osim ako bi to bilo protivno pravilima o zabrani vraćanja uloga i o zabrani oslobođenja od obveze uplate.⁴⁹ S držanjem dionica od strane društva izjednačava se slučaj kada ih za račun toga društva drži netko treći.⁵⁰

Ako je omjer zamjene dionica pripojenog društva za dionice društva preuzimatelja takav da ne omogućuje da se jedna ili više dionica pripojenog društva zamijene za cijeli broj dionica društva preuzimatelja, društvo preuzimatelj ili druga osoba moraju dioničarima pripojenog društva koji ne drže odgovarajući dovoljni broj dionica pripojenoga društva platiti doplatu u novcu. Ukupan iznos doplata u novcu ne smije prelaziti deseti dio ukupnoga nominalnog iznosa danih dionica društva preuzimatelja odnosno temeljnog kapitala koji otpada na dane dionice bez nominalnog iznosa.⁵¹

U praksi će proces pripajanja obično biti povezan s povećanjem temeljnog kapitala društva preuzimatelja. Pri tome će se isključiti pravo prvenstva upisa dionica za postojeće dioničare tog društva. Ovo je neophodno zato što društvo preuzimatelj treba izdati nove dionice koje će potom biti dodijeljene dioničarima pripojenog društva (ili više pripojenih društava). Na taj način, u zamjenu za prijenos cjelokupne imovine svakog pripojenog društva, društvo preuzimatelj osigurava odgovarajuće dionice za dioničare pripojenog društva, omogućujući tranziciju i integraciju imovine te kontinuitet poslovanja.⁵²

Temeljni kapital društva preuzimatelja može se povećati čak i ako sve dionice tog društva još nisu uplaćene u potpunosti. Za povećanje temeljnog kapitala ne zahtijeva se poseban obrazac (upisnica) kojim bi se upisivale nove dionice. Pravo prvenstva dioničara za upis novih dionica koje društvo izdaje u sklopu povećanja temeljnog kapitala je isključeno. Obvezni sadržaj prijave za upis, dokaz da su dionice uplaćene i da društvo može slobodno raspolagati tim sredstvima, kao i obveza prilaganja prijavi popisa upisnika i drugih dokumenata propisani su člankom 309. ZTD-a. Revizija povećanja temeljnog kapitala zbog uloga u pravima i stvarima provodi se samo ako sud posumnja u to da vrijednost tih uloga doseže nominalne iznose dionica. Prijavi za upis povećanja temeljnog kapitala mora se priložiti ugovor o pripajanju, kao

⁴⁹ Čl. 520., st.2. ZTD-a.

⁵⁰ Čl. 520., st.3. ZTD-a.

⁵¹ Čl. 520., st.4. ZTD-a.

⁵² Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1654.

i odluke glavnih skupština kojima se taj ugovor odobrava. Drugim riječima, proces povećanja temeljnog kapitala društva preuzimatelja olakšan je time što nisu potrebne određene formalnosti koje bi inače bile obavezne prema ZTD-u. To omogućava brže i učinkovitije provođenje pripajanja, uz minimalne administrativne prepreke, a sudska revizija osigurava da se vrijednosti uloga pravilno procijene.⁵³

Društvo preuzimatelj ima mogućnost, ali nije obavezno, povećati svoj temeljni kapital kako bi provelo proces pripajanja. Ova fleksibilnost uvelike ovisi o tome da li društvo preuzimatelj drži vlastite dionice. Osim toga, pravno je izjednačeno posjedovanje vlastitih dionica od strane društva preuzimatelja s posjedovanjem tih dionica od strane trećih osoba koje ih drže u korist društva preuzimatelja. Ova pravna mogućnost omogućava društvu preuzimatelju da upravlja svojim kapitalom na fleksibilan način tijekom pripajanja, smanjujući potrebu za dodatnim financijskim prilivima i administrativnim postupcima vezanim za izdavanje novih dionica. Time se pojednostavljuje proces pripajanja i omogućava brže i učinkovitije spajanje dvaju društava, pod uvjetom da su sve potrebne dionice već plaćene u punom iznosu. Pravna jednakost tretiranja dionica, bez obzira na to tko ih formalno drži, osigurava dodatnu sigurnost i transparentnost u procesu pripajanja.⁵⁴

⁵³ Čl. 519. ZTD-a.

⁵⁴ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1656.

5.7. Povjerenik za primanje dionica

Svako pripojeno društvo mora imenovati povjerenika. Ovaj povjerenik je odgovoran za primanje dionica koje će biti dodijeljene dioničarima pripojenog društva kao zamjena za njihove dionice u pripojenom društvu, te za primanje doplata u novcu. Ove mjere osiguravaju da proces bude transparentan i da dioničari pripojenog društva dobiju sve što im pripada na temelju dogovorenih uvjeta pripajanja.⁵⁵

Povjerenika u ime društva imenuje uprava ili izvršni direktori, odlukom donesenom na isti način kao i kod ostalih poslovnih odluka. Povjerenik mora biti potpuno poslovno sposobna osoba, koja je po prirodi svojih ovlasti ovlaštena primati u pohranu vrijednosne papire, s obzirom na to da će tijekom postupka pripajanja držati te papire u pohrani. Povjerenik je obvezan otvoriti račun u računalnom sustavu središnjeg depozitorija i ondje, u ime dioničara, pohranjuje dionice s naznakom da je riječ o pohrani dionica. Na taj račun, koji glasi na ime povjerenika, upisuju se dionice koje se daju u zamjenu za dionice u pripojenom društvu, s naznakom da su pohranjene za dioničare pripojenog društva. Nakon što je taj korak završen, povjerenik može izdati izjavu koja je potrebna za provođenje upisa pripajanja. Kada se upis pripajanja provede u sudski registar, svakom dioničaru ostavlja se slobodna volja da raspolože dionicama u skladu sa zakonom, dok je povjerenik obvezan postupiti po zahtjevu svakog dioničara. To predstavlja privatni odnos između dioničara i povjerenika, gdje povjerenik ima obvezu postupanja u skladu sa zahtjevima dioničara unutar zakonskih okvira.⁵⁶

Pripajanjem, isprave o dionicama pripojenih društava postaju nevažeće. Isto tako, dionice pripojenih društava koje postoje u nematerijaliziranom obliku također postaju nevažeće kao rezultat pripajanja. Na temelju izvoda iz sudskog registra, koji potvrđuje da je pripajanje obavljeno, potrebno je izbrisati te dionice iz računa nematerijaliziranih vrijednosnih papira u računalnom sustavu središnjeg depozitorija, gdje su bile zabilježene. Ako su te dionice bile upisane u registru dionica pripojenog društva, taj registar prestaje postojati s pripajanjem, čime prestaju vrijediti i svi upisi u tom registru. Time se osigurava da svi tragovi prethodnog statusa

⁵⁵ *Ibid.*, str. 1656.

⁵⁶ *Ibid.*, str. 1657.

dionica budu uklonjeni, a društvo preuzimatelj može pravilno integrirati imovinu i obveze pripojenog društva.⁵⁷

5.8. Sudsko ispitivanje omjera zamjene dionica

Postupak ispitivanja omjera zamjene dionica ključan je za osiguranje pravilnosti u procesima zamjene kapitala. Svaki dioničar pripojenog društva koji je prisustvovao glavnoj skupštini na kojoj je donesena odluka o omjeru zamjene dionica i koji je izjavio svoje protivljenje odluci u zapisnik, može, ako smatra da je utvrđeni omjer zamjene dionica nepravedno nizak, zatražiti od suda da naloži doplatu iznosa.⁵⁸ Isto može zahtijevati i dioničar koji nije sudjelovao u radu glavne skupštine jer mu pogrešno nije bilo dopušteno da u tome sudjeluje, ako glavna skupština nije bila uredno sazvana ili dopuna predmeta odlučivanja na glavnoj skupštini nije bila valjano objavljena, te ako je stekao dionice prije nego što je bio objavljen dnevni red glavne skupštine.⁵⁹

Međutim, iznosi koje sud može naložiti da se doplate ne smiju prelaziti desetinu nominalnog iznosa danih dionica ili temeljnog kapitala koji se odnosi na dionice bez nominalnog iznosa. O takvom zahtjevu dioničara odlučuje sud u izvanparničnom postupku. Ova sudska intervencija osigurava dodatnu zaštitu dioničarima i nastoji osigurati da proces zamjene dionica bude pravičan i transparentan.⁶⁰

Zahtjev se može podnijeti u roku od mjesec dana od dana kada se smatra da je objavljen upis pripajanja u sudski registar suda na čijem je području sjedišta društva preuzimatelja.⁶¹

Dioničari pripojenog društva koji uspješno ostvare svoj zahtjev za doplatom u novcu imaju pravo na zakonske zatezne kamate koje su bile važeće na dan kada su pravne posljedice

⁵⁷ *Ibid*, str. 1659.

⁵⁸ Čl. 532. ZTD-a.

⁵⁹ Čl. 362. st. 2. ZTD-a.

⁶⁰ Čl. 532. st.1. ZTD-a.

⁶¹ Čl. 532. st. 2. ZTD-a.

pripajanja nastale upisom pripajanja u sudski registar društva preuzimatelja dok dioničari koji nisu postavili zahtjev ne mogu iz odluke suda izvoditi nikakva prava.⁶²

Na zahtjev društva preuzimatelja, sud može dopustiti da se dioničarima pripojenog društva koji su podnijeli zahtjev, umjesto novčanih doplata, dodijele dionice društva preuzimatelja.⁶³ ZTD pojednostavljuje postupak povećanja temeljnog kapitala društva preuzimatelja kada se to povećanje vrši isključivo radi provedbe pripajanja.⁶⁴

Sud će morati detaljno utvrditi kako su procijenjene vrijednosti imovine društava koja sudjeluju u pripajanju, koje su bile njihove obveze te je li utvrđeni omjer zamjene dionica prikladno određen u skladu s tim procjenama. Na taj način, sud osigurava da je postupak zamjene dionica pravedan i u skladu s realnim vrijednostima imovine i obveza uključenih društava.⁶⁵

Prilikom odlučivanja o zahtjevu, sud može zatražiti mišljenje stručnjaka-vještaka. Na temelju tog mišljenja, sudionici postupka mogu postići nagodbu o visini doplate u novcu ili o broju novoizdanih dionica društva preuzimatelja koje će pripasti dioničarima pripojenog društva.⁶⁶ Protiv odluke suda koja je donesena po tom zahtjevu, može se podnijeti žalba unutar mjesec dana. Žalbu mogu podnijeti i društvo preuzimatelj i svaki dioničar koji je podnio zahtjev.⁶⁷ Ako sud utvrdi da je omjer zamjene dionica bio prenisko određen i odredi novi omjer, naložit će društvu preuzimatelju da drugim sudionicima u postupku nadoknadi troškove koji su nastali vođenjem postupka.⁶⁸

⁶² Čl. 532. st. 2. ZTD-a.

⁶³ Čl. 532. st. 5. ZTD-a.

⁶⁴ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1654.

⁶⁵ *Ibid* str., 1660.

⁶⁶ Čl. 532. st. 6. ZTD-a.

⁶⁷ Čl. 532. st. 7. ZTD-a.

⁶⁸ Čl. 532. st. 8. ZTD-a.

5.9. Upis pripajanja

Obavljeno pripajanje mora biti evidentirano u sudskom registru. Prijavi sudskom registru treba priložiti, bilo u originalu ili u javno ovjerenj kopiji, nekoliko dokumenata. Ti dokumenti uključuju: ugovor o pripajanju, zapisnike s glavnih skupština na kojima su donesene odluke o pripajanju, izvješća uprava odnosno izvršnih direktora o pripajanju, te izvješća nadzornih odnosno upravnih odbora o provjeri pripajanja. Također, potrebno je priložiti izjave osoba koje se obvezuju platiti doplate u novcu umjesto društva preuzimatelja. U slučaju da se glavna skupština društva preuzimatelja nije održala, mora se priložiti izjava uprave odnosno izvršnih direktora tog društva da dioničari koji imaju pravo na to nisu tražili održavanje skupštine. Ako je za pripajanje potrebna ocjena ili odobrenje od zakonom propisanog tijela, to odobrenje mora biti priloženo prijavi. Prijavi za upis u registar, u kojem je upisano svako pripojeno društvo, moraju biti priložena i zaključna financijska izvješća svakog od tih društava. Također, iako to nije izričito propisano zakonom, radi ubrzanja postupka korisno je priložiti izjavu povjerenika svakog pripojenog društva da je u posjedu dionica i da je primio doplate u novcu. Ovaj postupak osigurava da su svi relevantni dokumenti i izjave pregledani i odobreni prije nego što se pripajanje može službeno evidentirati u sudskom registru, čime se potvrđuje zakonitost i valjanost cijelog procesa pripajanja.⁶⁹

Prilikom ocjenjivanja valjanosti i osnovanosti prijedloga za upis statusne promjene pripajanja, registarski sud razmatra valjanost isprava koje su osnova za provođenje upisa. Međutim, sud se ne bavi izravnim ispitivanjem pravilnosti i zakonitosti postupaka koji su prethodili izdavanju tih isprava. Umjesto toga, fokusira se na provjeru valjanosti dostavljenih dokumenata.⁷⁰ Upisom pripajanja u sudski registar otklanja se nedostatak koji bi mogao postojati ako ugovor o pripajanju nije sklopljen u obliku javnobilježničke isprave.⁷¹ Time se također otklanjaju svi nedostaci u postupku pripajanja, pa oni ne mogu utjecati na valjanost samog pripajanja. Nakon upisa nije moguće pokrenuti tužbu kojom bi se tražilo utvrđivanje ništetnosti odluke glavne skupštine društva o pripajanju, temeljem ništetnosti ili poboynosti odluke. Ovo je razumljivo rješenje, jer nakon statusne promjene pripajanja, pripojeno društvo prestaje postojati, a svi

⁶⁹ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1)., str. 1664-1665.

⁷⁰ VTSRH, 35 Pž-1138/2019-2 od 12. ožujka 2019.

⁷¹ Čl. 522. st. 5. ZTD-a.

pravni odnosi prelaze na pravnog sljednika. Vraćanje na stanje prije pripajanja nije izvedivo zbog potencijalno ozbiljnih posljedica za pravnu sigurnost i zaštitu trećih osoba.⁷²

⁷² Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1673.-1682.

6. UČINCI PRIPAJANJA

Za društvo preuzimatelja, jedan od ključnih trenutaka kada postaje odgovorno za obveze pripojenog društva jest trenutak "univerzalne građanskopravne sukcesije". Ova sukcesija, koja se događa po samom zakonu (*ex lege*), znači da dolazi i do procesnopravne sukcesije. U praksi, to znači da društvo preuzimatelj preuzima sve dosadašnje pravne položaje koje je pripojeno društvo imalo, zajedno sa svim pripadajućim pravima i obvezama.⁷³ Dakle, društvo preuzimatelj postaje nova stranka u svim pravnim postupcima u kojima je pripojeno društvo sudjelovalo, nasljeđujući sve pravne obveze i prava koja su do tada pripadala pripojenom društvu.⁷⁴

Posljedica univerzalne građanskopravne sukcesije je i ta da na društvo preuzimatelja, kao novog poslodavca, automatski prelaze svi ugovori o radu radnika pripojenog društva, s danom upisa statusne promjene u sudski registar. Ovaj prijenos se odvija po sili zakona (*ex lege*) i ne zahtijeva poseban sporazum između prethodnog i novog nositelja poduzeća, niti je potreban pristanak radnika. Ključno je jedino da ugovori o radu budu na snazi u trenutku kada se poduzeće prenosi, što se u slučaju pripajanja događa automatski na dan upisa u sudski registar. Time se osigurava kontinuitet radnih odnosa bez potrebe za dodatnim formalnostima ili suglasnostima, obzirom da prijenos prava i obveza proizlazi direktno iz zakonskih odredbi.⁷⁵ Zakonom o radu je izričito propisano da radnik zadržava sva prava iz radnog odnosa koja je stekao do dana prijenosa ugovora o radu. Kada se društvo ili njegov dio pripaja novom društvu preuzimatelju mora pisano, potpuno i istinito, izvijestiti društvo preuzimatelja o pravima radnika čiji se ugovori o radu prenose. Ovo obavještenje mora sadržavati sve relevantne informacije o radnicima i njihovim pravima. Ako društvo koje se pripaja pisano ne izvijesti društvo preuzimatelja o pravima radnika, to ne utječe na prava radnika čiji su ugovori preneseni. Radnici i dalje imaju pravo ostvarivati svoja prava kao da je obavještenje bilo uredno dostavljeno. Društvo koje se pripaja mora pravodobno, prije dana prijenosa, pisano obavijestiti

⁷³ Čl. 522. st. 3. ZTD-a.

⁷⁴ Triva, S., Dika, M., *Građansko parnično procesno pravo*, VII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, Narodne novine, 2004., str. 301.

⁷⁵ Zakon o radu (dalje u tekstu: ZOR), Narodne novine br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23. čl. 137.

radničko vijeće i sve radnike koji su obuhvaćeni prijenosom. Ova obavijest osigurava da svi uključeni budu upoznati s predstojećim promjenama te da se mogu za njih pripremiti.⁷⁶

Primarni pravni izvor zaštite radničkih prava u vezi s pripajanjem društava jest Direktiva Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001., o približavanju prava država članica u vezi sa zaštitom prava radnika u slučaju prijenosa poduzeća, tvrtki ili dijelova poduzeća donesena s ciljem ujednačavanja opsega zaštite prava radnika u tom pogledu.⁷⁷

Upisom pripajanja u sudski registar na kojem je društvo preuzimatelj registrirano, dolazi do prestanka postojanja pripojenih društava. Nema potrebe za posebnim postupkom brisanja tih društava iz sudskog registra. Nadalje, s trenutkom upisa pripajanja, dioničari pripojenih društava automatski postaju dioničari društva preuzimatelja. Na taj način se stječe pravni kontinuitet, gdje se sva prava i obveze prenose na društvo preuzimatelja, a dioničari pripojenih društava stječu dionice u novoj strukturi, bez potrebe za dodatnim formalnostima.⁷⁸ Upis pripajanja u sudski registar ima konstitutivan učinak. Proces likvidacije nije potreban, jer se ostvaruje sveopće pravno sljedništvo, pri čemu društvo preuzimatelj preuzima sva prava i obveze pripojenih društava u skladu sa zakonom.⁷⁹

Jedan od učinaka i posljedica pripajanja je taj da društvo preuzimatelj može biti podložno izricanju novčanih kazni, sigurnosnih mjera, javnom objavljivanju presude i oduzimanju imovinske koristi u slučaju da se protiv nekog od pripojenih društava vodio kazneni postupak prema Zakonu o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.⁸⁰ Ako taj kazneni postupak nije bio završen prije prestanka postojanja pripojenog društva uslijed pripajanja, odgovornost za posljedice kaznenog postupka prenosi se na društvo preuzimatelja.⁸¹

Treba napomenuti da prekršajna odgovornost pripojenog društva prestaje upisom pripajanja u sudski registar, jer s tim trenutkom pripojeno društvo prestaje postojati i ne može se više smatrati odgovornim za prekršaje. Međutim, odgovornost za prekršaje prelazi na njegovog

⁷⁶ Zakon o radu (dalje u tekstu: ZOR), Narodne novine, br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23., čl. 137.

⁷⁷ Zlatović, D., *Statusne promjene i preoblikovanja trgovačkih društava i zaštita prava zaposlenih*, Radno pravo 4 (2014.), 4: str. 26.

⁷⁸ Čl. 522. st. 4. ZTD-a.

⁷⁹ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1677.

⁸⁰ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (dalje u tekstu: ZOPOKD), Narodne novine br. 151/03, 110/07, 45/11, 143/12, 114/22, 114/23.

⁸¹ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1679.

sveopćeg pravnog sljednika, odnosno na društvo preuzimatelja. Također, odgovorna osoba unutar pripojenog društva odgovara za prekršaj bez obzira na prestanak postojanja tog društva uslijed pripajanja. Ako do pripajanja i prestanka pripojenog društva dođe nakon pravomoćnosti odluke o prekršaju, prekršajne sankcije će se provoditi prema društvu preuzimatelju. Međutim, pojedine sankcije neće se izvršiti ako bi to bilo nepravično. Sud je dužan donijeti posebno rješenje o izvršenju prekršajnih sankcija protiv pravnog sljednika.⁸²

Prava koja proizlaze iz odobrenja nadležnih tijela, a koja su izdata pripojenom društvu, ne prelaze na društvo preuzimatelja prilikom pripajanja, jer ta odobrenja prestaju važiti prestankom pripojenog društva. Takve situacije uređuju se posebnim zakonima. Na primjer, kod pripajanja kreditne institucije s drugom kreditnom institucijom, odobrenje za rad koje je izdano pripojenoj kreditnoj instituciji ne prelazi na društvo preuzimatelja. Odobrenje za pružanje bankovnih usluga prestaje važiti kada se kreditna institucija koja se pripaja izbriše iz sudskog registra, a prestankom važenja tog odobrenja prestaje i odobrenje za pružanje drugih financijskih usluga. Slično tome, prema Zakonu o tržištu kapitala, u slučaju pripajanja investicijskog društva drugom društvu, dozvola koja je izdana pripojenom društvu prestaje važiti, jer društvo preuzimatelj mora pribaviti vlastito odobrenje za rad ako ga već nema. Ako društvo preuzimatelj nije ovlašteno za obavljanje takvih poslova, neće moći steći to pravo samo pripajanjem društva koje ima potrebnu dozvolu.⁸³

7. ZAŠTITA VJEROVNIKA

Zakonom je predviđeno da se vjerovnicima društava koja sudjeluju u pripajanju mora dati osiguranje. Dakako, zakonom je davanje takvog osiguranja uvjetovano vremenski, pa stoga vjerovnici mogu dobiti zatraženo osiguranje samo ako se u tu svrhu jave u roku od šest mjeseci od objavljivanja upisa pripajanja u sudski registar u koji je upisano ono društvo čiji su vjerovnici.⁸⁴ Iako im se osiguranje mora pružiti kada ga pravovremeno zatraže, to ne znači da

⁸² Prekršajni zakon (dalje u tekstu: PZ), Narodne novine br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22.

⁸³ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1677.

⁸⁴ Čl. 523. ZTD-a.

se postojeća potraživanja moraju odmah podmiriti. Drugim riječima, vjerovnici ne mogu zahtijevati trenutnu isplatu potraživanja, jer postupak pripajanja ne mijenja niti postojanje niti dospijeće tih potraživanja. Premda zakon svim vjerovnicima društava koja sudjeluju u pripajanju priznaje pravo na osiguranje, predviđena je određena razlika među tim vjerovnicima.⁸⁵

Naime, vjerovnici društva preuzimatelja mogu dobiti osiguranje jedino ako dokažu da pripajanje društva ugrožava ispunjenje njihovih tražbina. Dakle, za vjerovnike pripojenog društva dovoljno je da zatraže osiguranje unutar zakonom propisanog roka, dok vjerovnici društva preuzimatelja moraju dokazati da je zbog statusne promjene pripajanja ugroženo ispunjenje njihovih potraživanja. Vjerovnici koji u slučaju stečaja imaju prvenstveno pravo namirenja iz stečajne mase nemaju pravo zahtijevati davanje osiguranja.⁸⁶

U postupku pripajanja, društvo preuzimatelj je u pravilu ekonomski snažnije i ima bolji tržišni položaj, dok je pripojeno društvo u gotovo podređenom položaju. Zbog toga, u trenutku ove statusne promjene, vjerovnici društva preuzimatelja imaju povoljniji položaj od vjerovnika pripojenog društva.⁸⁷

8. ODGOVORNOST ZA ŠTETU I NAKNADA ŠTETE

Člankom 526. ZTD-a propisano je da su članovi uprave, odnosno izvršni direktori i članovi nadzornog, odnosno upravnog odbora pripojenog društva obvezani kao solidarni dužnici nadoknaditi štetu, koju pripajanjem pretrpe to društvo, njegovi dioničari i vjerovnici društva. Za štetu ne odgovaraju oni članovi tih organa koji su pri reviziji imovinskog stanja društava i pri sklapanju ugovora o pripajanju postupali s dužnom pozornošću. Za sve zahtjeve koji se podignu za i protiv pripojenoga društva smatra se kao da to društvo i dalje postoji, te se utoliko

⁸⁵ Holjar A., *Statusne promjene pripajanja, spajanja i podjele društava kapitala usporednim prikazom europskog i hrvatskog prava društava*, Magistarski rad, Rijeka, 2005., str. 174-175.

⁸⁶ Čl. 523. ZTD-a.

⁸⁷ Murović, Lj., *op. cit.* (bilj. 19), str. 83.

tražbine i obveze pripajanjem ne sjedinjuju. Zahtjevi proizašli iz tih odredaba zastaraju za pet godina od dana objave upisa pripajanja u sudski registar suda sjedišta društva preuzimatelja.⁸⁸

Zahtjevi iz članka 526. ZTD-a mogu se ostvariti samo preko osobnog zastupnika kojega na prijedlog dioničara ili vjerovnika pripojenoga društva postavlja sud na čijem je području sjedište toga društva. Prijedlog mogu postaviti samo oni dioničari, koji su već zamijenili svoje dionice za dionice društva preuzimatelja i vjerovnici koji se ne mogu namiriti od toga društva.⁸⁹

Navedenom odredbom zakona u praksi se reducira broj sudskih postupaka jer dioničari i vjerovnici svoje zahtjeva ne ostvaruju pojedinačno.⁹⁰

⁸⁸ Čl. 523. ZTD-a.

⁸⁹ Čl. 527. ZTD-a.

⁹⁰ Barbić, J., *op.cit* (bilj. 1), str. 1681.

9. ZAKLJUČAK

Pripajanja trgovačkih društava vrše se zbog postizanja mnogobrojnih ciljeva, a osnovni cilj je pokušaj povećanja vrijednosti inicijalnog uloga dioničara. Ovaj pravni institut omogućuje dioničarima ostvarenje većeg povrata svojih investicija kombiniranjem resursa, smanjenjem troškova i povećanjem tržišnog udjela. Kroz pripajanje, društvo postiže veću ekonomsku efikasnost, bolje iskorištavanje svojih kapaciteta i ostvarenje sinergijskog učinka koji rezultira povećanjem prihoda i smanjenjem operativnih troškova.

Pripajanja spadaju u financijske transakcije visokog rizika. Proces pripajanja uključuje brojne složene korake, od pravnih i regulatornih procedura do integracije različitih poslovnih kultura i operativnih sustava. Visoki rizik proizlazi iz mogućnosti neuspjeha u postizanju očekivanih sinergija, precjenjivanja vrijednosti ciljanog društva ili neočekivanih problema u post-akvizicijskoj integraciji.

Potencijalne koristi ovih transakcija također su visoke. Uspješno pripajanje može dovesti do značajnog povećanja tržišnog udjela, unapređenja tehnoloških kapaciteta, poboljšanja konkurentnosti i ulaska na nova tržišta. Također, može omogućiti pristup novim resursima, diversifikaciju proizvoda i usluga, te povećanje pregovaračke moći s dobavljačima i kupcima.

Ključ uspjeha pripajanja leži u pažljivom planiranju, detaljnoj analizi i učinkovitom provođenju integracijskog procesa.

Zaključno, iako su pripajanja trgovačkih društava visokorizične transakcije, njihov potencijal za stvaranje vrijednosti i postizanje strateških ciljeva čini ih atraktivnim opcijama za mnoga trgovačka društva. Kroz pažljivo planiranje i provedbu, moguće je maksimizirati koristi i minimalizirati rizike, čime se ostvaruje osnovni cilj povećanja vrijednosti za dioničare.

POPIS LITERATURE

STRUČNA LITERATURA:

Barbić, J., Pravo društava, Knjiga druga: Društva kapitala, Svezak I., 7.izdanje, Zagreb, 2020.

Barbić, J., Statusne promjene dioničkih društava- pripajanje i spajanje, Pravo i porezi, Br.9., rujan 2004.

Frankel, M., Mergers and Acquisitions Basics: The Key Steps of Acquisitions, Divestitures, John Wiley&Sons, 2005.

Holjar, A., Statusne promjene pripajanja, spajanja i podjele društava kapitala usporednim prikazom europskog i hrvatskog prava društava, Magistarski rad, Rijeka, 2005.

Maurović, Lj., Pripajanje dioničkih društava kao statusna promjena, Hrvatska pravna revija, Godina II., veljača 2002.

Petrović, S., Pripajanje dioničkih društava i druge koncentracije u pravu društava, Doktorska disertacija, Zagreb, 1998.

Sokol, S., Statusne promjene trgovačkih društava, Narodne novine, Zagreb, 2007.

Zlatović, D., Statusne promjene i preoblikovanja trgovačkih društava i zaštita prava zaposlenih, Radno pravo 4 (2014.).

Triva, S., Dika, M., Građansko parnično procesno pravo, VII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, Narodne novine, 2004.

PRESUDE I ODLUKE:

Presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: PŽ 1138/2019-2

PRAVNI PROPISI:

Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/12, 130/23.

Zakon o radu, Narodne novine 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23.

Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, Narodne novine br. 151/03, 110/07, 110/07, 45/11, 143/12, 114/22, 114/23.

Prekršajni zakon, Narodne novine br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18, 114/22.

INTERNETSKE STRANICE:

<https://hrcak.srce.hr/file/294906>